

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΙΔΡΥΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ : ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΤΕΡΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ ΣΙΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

ΑΡΙΘ. 717 (ΦΥΛ. 1)

Σάββατο, 2 Γεννάρη 1921

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΤΟΜΟ

ἀπὸ 300 περίπου μεγάλες διαστηλές σελίδες,
καὶ μὲ ἐξώφυλλο χρωματιστό

Ο ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ

τὸ ἀριστούργημα τοῦ ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ μεταφρασμένος ἀπὸ
τὸ Ἰσπανικὸ πρωτότυπο ἀπὸ τὸν κ.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟ

καὶ πωλεῖται 10 δραχμές.

ΆΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΝΕΩΤΑΤΑ :

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Ο ΛΥΤΡΩΜΟΣ» δραματικὸς ἐπι-
λογος σὲ τρία μέρη..... Δρ. 3.—

ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ: «Ο ΓΗΤΑΥΡΟΣ» δράμα..... » 2.—

Ὅλ' οἱ φοιτητές, ὄλ' οἱ ἐργάτες, ὄλ' οἱ διανοούμενοι,
πρέπει νὰ διαβάσουν τὰ δυὸ αὐτὰ κοινωνιολογικὰ ἔργα.

ΤΟ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

τυπώνει τώρα τὸ ἀριστούργημα τῆς ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΟΝΤΟΥ:

ΤΟ ΜΟΔΙΣΤΡΑΔΙΚΟ ΤΗΣ ΜΑΡΗ ΚΛΑΙΡ

(L'atelier de Marie Claire)

ποῦ τὸ μεταφράζει ἡ δ. ΒΙΒΗ ΣΚΟΥΡΑ, ἡ GRAZIELLA τοῦ «Νουμά»,

καὶ τὶς **ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ**

ΜΙΑΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΔΑΣ ΜΟΝΑΧΗΣ

(Μετάφρ. ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ)

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ★

Ο ΔΗΜΟΤΙΚΙΣΜΟΣ

Έχω τη γνώμη πώς δέν πρέπει νά μείνουν άπαρτηρητα από μέρος μας όσα γράφει ο Κ. Παρορίτης στο τελευταίο φύλλο του «Νουμά». 'Ο δημοτισμός δοκίμασε, είν' αλήθεια, πολλή μεγάλη άπογοήτευση τις μέρες αυτές. "Όσοι ώς τώρα άγωνίστηκαν για νά πετύχουν την άναγνώριση του δημοτισμού από τό άστικό κράτος, κατάλαβαν τώρα πώς ο τρόπος του νά νικήσει ένας άγώνας πού έχει σκοπό την άνύψωση της λαϊκής μάζας, δέν μπορεί ποτέ νά ναι όμοιος μέ τόν τρόπο πού γυρεύει νά πετύχει και νεις ένα ρουσφέτι από τόν ένα ή τόν άλλο άστό πολιτικό. Γιατί, πρέπει νά τό πούμε καθαρά, οι δημοτιστές ζήτησαν σάν ρουσφέτι από τόν κ. Βενιζέλο την άναγνώριση και προστασία του δημοτισμού. 'Ο κ. Βενιζέλος, έχοντας όρισμένα συμφέροντα, δέχτηκε νά εκμεταλλευτεί την αδυναμία πού άπέναντί του έδειξαν οι δημοτιστές. Κ' έτσι, μέ ένα - δυό διατάγματα έβαλε και λίγο μπασταρδεμένο δημοτιστικό μαϊντανό, μαζί μέ πολλά άλλα άστικά αντιφάρμακα, πού εκμηδένισαν και τόν όλίγο αυτό «βενιζελικό» δημοτισμό, και τό άνακατεμένο αυτό παρασκευάσμα χρησίμεψε για πνευματική τροφή του λαού. Οι δημοτιστές μας πανηγύρισαν τότες τη νίκη του δημοτισμού ! Τώρα, μέ την κυβερνητική αλλαγή, πετιέται έξω κι ο μαραμένος μαϊντανός από τη λαϊκή έκπαίδευση. Οι δημοτιστές μας πάλι — πολλοί άπ' αυτούς — πενθούν για την άνατροπή του έργου τους. Κι όμως, όπως καθαρά δείχνουν τά ίδια τά πράματα, ουτε μέ την βενιζελική εύνοια είχε νικήσει, ουτε μέ τό σημερινό κρατικό άποδιωγμό έχασε τίποτες ο δημοτικισμός.

"Όσοι πιστεύουν πώς ο δημοτικισμός δέν είναι μιá στενή γλωσσική αίρεση, όσοι πιστεύουν πώς είναι μέσο εύρύτερης πνευματικής άνύψωσης του λαού, θα πρέπει νά ξαίρουν δυό μεγάλες αλήθειες. Πρώτο πώς είναι αδύνατη κάθε τέτοια άνύψωση του λαού μέσα στο σημερινό άστικό κράτος πού κρατάει σκυμμένο τό λαό κάτω από την οικονομική σκλαβιά· δέν μπορεί ο λαός νά ξεσκλαβώσει τό πνεύμα άν δέν τινάξει πρώτα τόν οικονομικό ζυγό. Και δεύτερο — έπρεπε νά ξαίρουν οι δημοτιστές μας — πώς τό άστικό κράτος ποτέ, σε καμιά περίπτωση, όποιοι και νά ναι οι κυβερνήτες του — δέν έχει συμφέρο νά είνθησει την πνευματική άπολύτρωση του λαού, γιατί τότες άλλοιμονο για τό κράτος αυτό· θάντικρύσει τότες ένα μορφωμένον έχτρό, πράμα πού ποτέ δέν έχει συμφέρο τό άστικό κράτος.....

Έφημ. «ΕΡΓΑΤ. ΑΓΩΝ»

Βγήκε τό πρώτο φύλλο του σατυροφιλολογικού περιοδικού «ΠΖΑΝΝΗΤΟΣ». — Καλλιτεχνικές εικόνες — γελοιογραφίες — σατυρικά ποιήματα — επιγράμματα — εύθυμογραφήματα.

Τό φύλλο (όχτασέλιδο — δίχρωμο) λπ. 30.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Μιά και ξαναρχίζει, θεία και Ζαϊμική συνάρσει, ο διωγμός της Δημοτικής, ξαναστρώλουμε τό ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ μας, πού τόσο θαυματουργήσε σε περασμένα χρόνια, και καλούμε όλους τους άναγνώστες μας νά μās συντρέξουν, στέλνοντας ό,τι σπαρταριστόδ β'α'γ'δ'α'ρισμούς και σολοικισμούς βρίσκουν σε καθαρευουσιάνικα βιβλία και έφημερίδες.

«... Η επιτροπή κατέληξεν εις την άπόφασιν της καταργήσεως όλων εκείνων των άκροτήτων, των ΠΑΡΕΙΣΔΥΣΑΝΤΩΝ εις την γλώσσαν κατά την περιόδον του βενιζελισμού».

Έφημ. «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 29 Δ'βρ. (σελ. 4 στήλη β).

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Τ. Άραπ. Καλό. Δεχτό. — κ. Μ. Κ. Φιλ. Λάβαμε τό «Λαϊκό μύθο». — κ. Γ. Α. Κατο. Λάβαμε τό «Γιατρικό». Γιατί γράφεις σ τό πόνου μου τό πόνου μου, τή καρδιά μου, ενώ εδώ τό ν δέ φεύγει; — κ. Ίσπ. Στατ. Δεχτό. — κ. Σ. Καλλ. Δεχτό τό «Στου ήλιου τό βασιλέμμα». — κ. Κ. Α. Αθ. Λάβαμε τό «Σωφοί μοι χάρειν». — κ. Σμολ. Καλό. Δεχτό. κ. Κ. Μελ. Δεχτό τό «βασιλέπουλο». — κ. Δημ. Πομ. Τη γνώμη μας τη λέμε μόνο σ' όσους μās τη ζητούν. Τα ποιήματά σου έτσι κι έτσι· όμως ίκείνο τό «πλάγ τους» πολύ δυόδροστο. Και ο στίχος : «στέκονμαι πάλι μθνομένος, άγάπη μου χρυσή» λάθος. — κ. Ν. Έδα. Στίχος κακόηχος. Νοήματα άφύσικα και μαλλιοτραβηγμένα. Στίξη άνύψωξη. — κ. Αστ. Ροδοφ. Δι μās άρίσουν πολύ. Έχεις και μιληγοτες και λινάτες πού μās έχονται άσχημα. κτλ. — κ. Μιμή. Έχεις άρχισι από τό πού δύσκολο είδος. Σε συμβουλεύουμε, τώρα στην αρχή, νά πέρνεις από τη ζωή και νά προσπαθείς νά τους δώσεις ίδια κι' όχι τό άνάποδο. — κ. Γ. Α. Καο. Καλύτερα. Τό δέντρο θα μπορούδες νά δημοσιονεϊ· όμως πάντοτε κάτι λείπει όπως λ.χ. τό «χαρά μιá πού πεθαίνει» αντί «μιá χαρά», πού δέν ύποφθονετα. — κ. Έρμα. Βέβαια του λόγου σου δέν μπορείς νά καταλάβεις τη σκοτεινάδα τη δική σου, γιατί έξοεις τί θέλεις νά ειπείς· όμως ο άναγνώστης πού δέν ξέροι; Και τά δυό πού μās στέλνεις καλοτύπικα, όχι όμως για δημοσίευση ακόμα. — κ. Θ. Αναρ. Εύχαριστοδμε. Για τους μοντέλους, διάβασε πρώτα τους Έλληνες κι' ύστερα ειπέ. Ποιά γλώσσα έξοεις καλά; Τα ποιήματά σου όχι ακόμα για δημοσίευση. — κ. Γ. Καο. Κάνεις πολύ καλά νά μην όπαλιζέσαι. Το «τραγουδι» δέν είναι άσχημο· νά κείνο τό «χαρές» δέν μπορούδες νά λείψει; — κ. Νίν. Δεχτό τό πρώτο. — κ. Άρ. Σταθ. Λάβαμε τη «Λενίσα». — κ. Γ. Ίσπκ. Θα θέλαμε λίγο πού σφιχτοδεμένα νοήματα.

ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«Der Neue Mercur». München. The resieustrasse 12. Βγαίνει κάθε μήνα. Περιεχόμενα στο φύλλο του Δεκέμβρη : Α. Τυρέλ : Διαλεκτική της εξέλιξης. — Ι. Πόντεν : Τό πρώτα ταξίδι στο Ρήνο (δηήημα). — Άρνολδ Ούλιτς : 'Ο έρωτας και ο καλόγερος. — Άλφρ. Βολφενσταϊν : 'Ο Πάολ Βερλαίνι. — Ίουλ. Μάιερ Γράεφε : 'Ο Βάν Γόγ και ο Γόγκεν, κτλ.

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ' (Έκδοξη «Τύπου» 1919 Δρ. 3—

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανοί και πεθαμένοι

— Οι Άλυσίδες — Στην δεξόπορτα). Έκδο-

ση Έταιρίας «Τύπος» 1920. > 6—

ΠΛΑΪ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 > 3—

Βρίσκονται στο «ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ»

— 'Οδός Σοφοκλέους 3. —

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 2 Γεννάριον 1921

ΑΡΙΘ. 717 (ΦΥΛ. Ι)

ΓΕΡΕΙΕΚΟΜΕΝΑ:

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ: Ἰουλία Κοσκινά.
ΠΗΡΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ: Τὸ καλὸ μου τὸ σπίτι
— Ἡ πρώτη πόζα—Καμμένη Φιλίτσα.
Θ. ΔΙΣΚΡΙΔΗΣ: Ὁ προδότης.
ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΗ: Ἀδερφωσύνη.
Κ. ΚΥΡΕΛΙΟΣ: Χριστούγεννα στὸ Μέτωπο.
ΣΤΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΥΝΟΣ: Μὲς τὸ χειμῶνα.
ΦΟΥΛΗΝΗ: Ἀνάμνηση.
ΜΙΧ. ΘΕΡΣΑΝΤΗΣ—Κ. ΚΥΡΕΛΙΟΣ: Δὸν Κιχώτης
(συνέχεια).

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΗΦΟΙΗΤΗΤΙΚΗ ΣΥΓΓΡΟΦΙΑ: Ἐνα γράμμα τῆς.
Κ. ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Ὁ «Γήταυρος» τοῦ Γκόλφη.
Α. Π.: Σολοικισμοὶ ἐπίσημοι.
ΠΙΚΡΑΓΚΛΩΘΗΣ: Πρωτοχρονιάτικα ἐπιγράμματα.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φι-
λολογία.—Σένη φιλολογία.—Σένα περιοδικά.
Χωρὶς γραμματόσημο.

— ΙΟΥΛΙΑ ΚΟΣΚΙΝΑ (*) —

"Ἄν εἶχε ὁ στίχος μου
Μιά τέτοια χάρη
Νὰ κλείσει μέσα του
Κάθε ἀρετὴ
Ποῦ σένα ἐστόλιζε
Τῆς γῆς καμάρι
Πάντα ὡς τὸ Πνεῦμα σου
Θᾶχε ζωή.

'Ἄλλ' ὡς ἐσθύστηρε
Τὸ ἀγνό σου σῶμα,
"Ἄν τὸ τραγοῦδι μου
Θέλει σβυστεῖ
Τὰ τρία παιδάκια σου
Μὲ ἀγγέλου στόμα
Θὰ κάμουν εὐκόλα
Ν' ἀναστηθεῖ.

Δὲν ἔχουν δύναμη
Παρόμοιο θᾶμα
Γιὰ σὲ νὰ κάμουνε
Οἱ ἀθάες φωνές,
Θὰ πέφτει ἀδιάκοπα
Τὸ ἐγκάρδιο κλάμα
Ποῦ ρέουν στὸ μνήμα σου
Τόσες ψυχές.

"Ἄχ! Ἐνα δίνοντας
Φιλί τ' ἀντρός σου
Ἐσὺ ξεφύλαγε,
Καὶ τὰ παιδιά,
Ἴσως ἐπαίξανε
Μὲς τοῦ πατρός σου
Στοῦ γέρου πάππου τους
Τὴν κατοικιά.

Ποιὸς ξέρει — ὀλόχαρα
Σὲ τόση ὀρφάνια,
Μὴν ἀνθία ἐμάζευαν
Ἵρσά, χλωρά,
Σὰ δακροπότιστα
Χάρου στεφάνια
Ρίχναν ἐπάνω σου
Χέρια πολλὰ.

Πάντα νὰ μένουνε
Δεήσου, ὦ Θεία,
Στὴν παιδιακίσια τους
Ἄφροντισιά,
Νὰ μὴ γνωρίσουνε
Πίκρα καμμία
Μὰ σὰν ἀκατάσπαστα (*).
Στὴν εὐτυχιά.

"Ἄς μὴ λαχτίσουνε
Ποσῶς μὰ μέρα
Σὰ μάννας ὄνομα
Γύρω θ' ἀκοῦν
Καὶ στὸν ἀπόχωρο
Μαῦρο Πατέρα
Τὴν ἴδια μάννα τους
Ἐσὲ νὰ βροῦν.

Γιὰ τοῦτο κάποτες
Ἐλα καὶ μείνε
Στοῦ ἀγαπημένου σου
Τὸ ἔρμο πλευρὸ,
Δός' του ἕνα φίλημα
Ποῦ νὰ μὴν εἶναι
Ἐσὸν τὸ ὕστερο
Λυπητερό.

*Ἐν Κερκύρα τῆ 2 Ἰουλίου 1902.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

(*) Τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ ποίημα τοῦ Κερκυραίου ποιητῆ
μᾶς ἔδωκε ὁ κ. Π. Ι. Παπαϊωάννου, ἀπὸ τῆ Λόντρα.
Τὸ ἀντίγραφο ἀπὸ τὸ Album τῆς κόρης τῆς Ἰουλίας Κοσ-
κινά. Ὁ ἀντρός τῆς εἶταν ἀδερφός τοῦ Μαρκορά, κ' ἔπεσε
στὸν πόλεμο τοῦ 1918.

(**) Ὁ στίχος ἐπὶ δὲ μᾶς φαίνεται σωστὰ ἀντιγράμ-
μένος. Ἴσως: Ἄς ἀκατάσπαστα.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟ ΚΑΛΟ ΜΟΥ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Ἀπλοῖκό, ἀπέριττο, ἀπλόχωρο τὸ καλὸ μου τὸ σπίτι. Τὸ περιβόλι του γεμάτο μαργαριτὲς υαλνθισμένες καὶ ρολογιῆς καὶ περγουλιές ἀγκυλιάζουνε τὴ φωτόχαρη θεράντα, πού ἔτσι καθρέφτης δέχεται τὴν Ἀνατολή ἀπ' τοῦ Ὑμηττοῦ τὰ ροδοπλάγια καὶ τὴ δύση ἀπ' τοῦ Σαρωνικοῦ τὰ ὄνειρεμένα νερά.

Τὸ πεύκο πράσινο, ἄλκιμο, νεανικό, κατακάθαρο πότε ἀπὸ τὴν αὐγὴ καταχνιά, καὶ πότε φωλιασμένο ἀπὸ τὴν ἀπριλιάτικη κάμπια, ὥρες μὲ δέχεται στὰ θελονοτά ἰσχιόχαρα κλώνια του, καὶ τὴν ὑγεία καὶ τὴν εὐωδιά μου χαρίζει μὲ τὸ θυρόκαλο καὶ τὸ θυμάρι τοῦ ἀπελέκητου βράχου.

Ἐνα τραγούδι θερμό, ἄρμονικό, ἀπέθαντο, γεμίζει τὴν ψυχὴ ὄλων μας, καὶ τὸ σπίτι, κλουβὶ γίνεται μὲ χρυσαφένια τέλια, καὶ χίλια τόσα πουλιὰ κελαϊδάνε. Οἱ δύο μου οἱ ἀδερφοῦλες — τὰ κανάρια μου, κ' ἡ μάννα μου ἡ καλή, — τροφή σ' Ἐκείνες καὶ σέ μένα. Πότε μουσική ἀπ' τῆς Μεγάλης τ' ἄρμονικά κρινοδάχτυλα καὶ πότε τραγούδι καὶ γέλιο ἀπ' τῆς Μικρῆς, τῆς τσακίνας, τὸ φλόγαρο στόμα. Καὶ στὴν ψυχὴ μου βαθεῖα, τοῦ Κολωνοῦ τ' ἀθάνατο ἀηδόνι.

Τὸ καλὸ μου τὸ σπίτι! Βαρύ, γιγαντένιο, ἀκατάλυτο, πῶς μάχεται στὸν ἄνεμο τὶς Γενναριάτικες νύχτες, τί πουπουλένιο, ἀνάλαφρο πούναι στ' ἀνοιξιὰτικα βράδια! Πῶς σθήνουνε τὰ παλιὰ στὶς γωνίτσες του τζάκια, τὸν ἥλιο σὰν πρωτοδέχεται ἡ Παριανὴ μου ἡ πετροπέδικα στὴν αὐλὴ μας! Λεύτερη, ἀφίνει τὸ ξυλένιο κλουβὶ τῆς, καὶ τριγυρνάει μὲ τὶς κότες στὴ χλόη καὶ τραγουδαίει τὸ τραγούδι τ' ἀσώπαστο, πού τὸ πρωτόπε στὰ κυματόχαρα βράχια τοῦ Αἰγαίου, πού τὸ χρυσοπλάξε στῆς Ἀθήνας τὸν καθάριο οὐρανό. Κι ὁ σκύλος μου, ὁ μπερμπάντης ὁ Κανελῆς, μὲ χρυσὸ καὶ μὲ γαυγίσματα καὶ μὲ παιγνίδια — σοῦξες κι ἀνάσκελα στὴν πρασινάδα — συντροφεύει τὸ κοπάδι του στὴ βοσκή.

Τὸ καλὸ μου τὸ σπίτι! Ἀπλοῖκό, ἀπέριττο, ἀπλόχωρο, ἔνα Θεὸ στεγάζει κάτω ἀπ' τὴ σκεπὴ του, — ἔνα Θεὸ : τὴν Ἀγάτῃ!

Παγκάτι, κονὰ σιδόν Ὑμητό.

Ἡ ΠΡΩΤῆ ΠΟΖΑ

Ἀπ' τὸ θανυμῖο πίνακα τοῦ Μ. Gallelli :
«The first pose», Paris salon, 1912.

Ἐτοίμαζε ὁ Τεχνίτης τὰ χρώματα στὴν ἄρμονική του παλέττα, κ' Ἐκείνη, παρθένα πού μόλις πατοῦσε τὸ κατώφλι τῆς ὄριμης ἡλικίας, ἔτοιμαζότανε νὰ τοῦ ποζάρει στὸ γυμνόν. Πίσω ἀπ' τὸ Κινέζικο παραπόρτι ἔλυνε τὴ σεντεφένια ζώνη τῆς ὁμορφιάς τῆς καὶ ἄφινε τὴ ροδελεφάντινη σάρκα τῆς πλούσια νὰ χυθεῖ στὸ μεσημεριάτικο φῶς. Πρώτη φορὰ πού θάγνάντευσέ μάτι ἀντρίκιο τὴ γυμνὴ ὁμορφιά τῆς, κ' ἡ ντροπὴ, περισσότερο καὶ ἀπ' τὴν Αἰγυπτιακὴ κάψα, ἔβαφε κόκκινα τὰ μάγουλά τῆς καὶ τὴ σάρκα τῆ ρόδου ἔκαιγε, — καὶ τὰ στήθια τ' ἀγγιχτα ἀνόρθωνε τῆς καρδιάς ὁ παλμός.

Τὰ μάτια φοβισμένα, ντροπαλά καὶ σὰ νυσταγμένα, μὲ τὶς μακριῆς μεταξένιες βλεφαρίδες, θωρούσανε γύρω τοὺς πίνακες μὲ τὰ γυμνὰ κορμιά, ἄλλα σ' Ἀρχαῖκες παράστασες καὶ ἄλλα σὲ Εἰδύλλια βουκολικά, καὶ πότε κλείνανε μὲ κάποιο δέος καὶ πότε ἀφοβα καὶ ἀτρόμητα πουλιὰ σταματούσανε μ' ἐπίκληση σὲ κάποια γλωμὴ Παναγία, σὲ κάποιο κερῆμο πρόσωπο κοσμικό.

Ὡς τόσο, τὸ μεσημέρι τῆς γόνιμης ἐργασίας ἔσημαινε, καὶ ὁ καλὸς ὁ Τεχνίτης περιέμενε τὸ μοντέλλο νάρθει. Μὰ ὡς ἦρθε μὲς στὸ ἐργαστήρι καὶ πλούσιο ξεχύθηκε τὸ ποτάμι τοῦ ἡλίου, ἀδύναμη νὰ σταθεῖ ὄρθια καὶ μὲ τὰ γόνατα λγυσιμένα, πὲς ἀπ' τῆς ψυχῆς τὸν ἀφεύγατο κάματο, σωριάστηκε στὴ βελουδωτὴ πολυθρόνα, κρύβοντας τὸ πρόσωπό τῆς μὲ τὸ δεξιὸ ἀλαδάστρινο χέρι, νὰ μὴν ἀντικρύξει γυμνὸ τὸ κορμὶ τῆς στοῦ Τεχνίτη τὰ μάτια.

Κι ὁ Τεχνίτης, ξεχνώντας τὸ πρῶτο του σχέδιο, ἔτσι σὲ κείνη τὴν ὑπέροχη στάση, καὶ μὲ τὸ χέρι τῆς, ὡς ἀντήλιο στὰ μάτια, ἔσυρε τὶς πρῶτες γραμμὲς στὸ καινούριο του ἔργο, στὴν ἡθελεῖ ὁμορφιά τοῦ Γυμνοῦ.

Δ]βρης 1920.

ΚΑΗΜΕΝΗ ΦΙΛΙΤΣΑ

Καημένη Φιλίτσα, παιδιάστικη φιλενάδα μου! Σ' εἶδα στὸ δρόμο, χτές βράδι, κ' ἡ ψυχὴ μου ραγίστηκε στ' ἀγνάντεμά Σου!

Καημένη Φιλίτσα, μὲ τὸ ντροίλινο φῶρμα καὶ τὰ στραβοπατημένα γοβάκια καὶ τὴν κιτρινάδα στὴ θωριά σου τὴ μαρμαμένη, πῶς περνοῦσες ἀργὰ τὰνηφορικὸ στενορροῦμι καὶ πού τραβάγες ἄραγε τέτοιαν ἄρα!

Ὅμοια σὰν μιὰ παλιὰ Εἰκόνα, ξεθωριασμένη, τίποτα δὲν κράταγες στὴν ἄλλοτε παιδικὴ σου θωριά. Τὰ μαλλιά σου ἄταχτα ρηγιμένα, σκόρπια, ξεφτυσμένα, σὰν τὸ χνοῦδι πού μένει ἀπ' τὰ πρόβατα στὴν ἀγκυδιά, κρύβανε σκεδόν τὸ συννεφιασμένο μέτωπό σου, τὸ ἄλλοτε φωτεινὸ καὶ πασίχαρο — τ' ἀέτωμα τῆς μαρμαρένις κολώνας τοῦ κορμιοῦ Σου!

Τὰ μάτια σου ποῖς τρικυμίες ν' ἀντίκρυσαν κ' ἔτσι ἄχαρα εἶτανε χτές βράδι, κ' ἔτσι φοβισμένα καὶ σὰ νὰ πλανιόντουσαν στ' ἄπειρο; Ποιὰ θύλασσα, πικροθάλασσα τᾶπνιξε τὰ παιδικὰ, τᾶπονήρευτα ἰλαρά Σου μάτια, κ' ἔτσι τᾶγνάντεψα ξένα σὲ μένα, πονηρῆμένα μάτια, μάτια ἀμαρτωλά;

Καὶ τὰ χεῖλια Σου, τᾶνθισμένα μπουμπουκία, καὶ τὸ κορμὶ Σου τὸ δεμένο, τὸ μεστωμένο, τᾶρχοντικό, πῶς ἔγεργε τώρα, ἔλατο βαῖσιμένο, πῶς μελάνιαζε τὸ γλυκὸ τᾶχειλάκι πού ἄλλοτε σκορποῦσε τὸ γέλιο, τὸ τραγούδι καὶ τὴ χαρὰ!

Καημένη Φιλίτσα, παιδιάστικη φιλενάδα μου! Σ' εἶδα χτές βράδι στὸ δρόμο σου τὸ μαρτυρικό, κ' ἡ καρδιά μου ραγίστηκε στ' ἀγνάντεμά Σου. Τ' ἄχειλι μου δὲν ἀνοίχτηκε νὰ σ' ἀρωτηθεῖ πῶς καὶ τί νᾶχει τρέξει, μόνε παραμέρα τραθήχητρα μὲ τὴ ματιὰ δουρκομένη καὶ σὲ θωροῦσα, Φιλίτσα καημένη, νὰ χάνεσαι στ' ἀνηφορικὸ στενορροῦμι, τὸ μαρτυρικό....

Ἀθήνα, Δ]βρης τοῦ 1920.

ΠΑΝΟΣ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΣ' ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ

ΠΡΟΔΟΤΗΣ

ΣΗΜ. τοῦ ΝΟΥΜΑ. — Καί τὸ διήγημα τοῦ το, καί τῆλο; «Κανόνι», πού δημοσιεύτηκε στή σελ. 366 τοῦ περασμένου τόμου, σά μετάφραση τάχα ἀπὸ τὰ βουλγάρικα, τοῦ Βούλγαρου συγγραφέα Σλαβέικωφ, πού σειρά διηγημάτων του πολεμικά δημοσιεύτηκαν στὸ «Ριζοσπάστη», εἶναι διηγήματα πρωτότυπα, γραμμένα ὄχι ἀπὸ τὸν ἀρχισυντάκτη τοῦ «Ριζοσπάστη» κ. Θ. Λασκαρίδη. Βούλγαρος συγγραφέας Σλαβέικωφ δὲν ὑπάρχει. Τὸν δημιούργησε ὁ Λασκαρίδης, ἀπαράλλαχτα ὅπως λένε πῶς δημιούργησε ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Μάκφερσον τὸν Ὅσσιαν, γιὰ νὰ δεῖ τί ἐντύπωση θὰ κάνει ἡ ἐργασία του, ὡς ξένη ἐργασία. Τὸ παιγνίδι του αὐτὸ τὸ φιλολογικὸ, μιὰ καὶ τόσο πέτυχε, τὸ σταματᾷ, καί, σκοτώνοντας... τὸν ἀνύπαρχτο Σλαβέικωφ, δημοσιεύει δὴ κ' ἐμπρὸς τὰ διηγηματὰ του μὲ τὸ ἀληθινὸ του τῶμα.

Ὁ στρατηγὸς μ' ἀκούει καὶ κοιτάζει μὲ προσοχὴ μιὰ ἐμένα καὶ μιὰ τὸ χάρτη, πούναί ξετυλιγμένος ἐμπρὸς του.

Εἶναι κόκκινος ὁ στρατηγός, σὰν τὴ φόδρα τοῦ μεγάλου μαντῆα πού φορεῖ, μὲ σειρὴς μεταλλινῶν παχιῶν στὸ στήθος κρεμασμένες, καὶ μὲ κάτι μουστάκια ἄγρια καὶ κόκκινα, σάμπως βαμμένα μὲ κινά.

Ἔχει κάτι αἰμοβόρο στὴ μορφή του, κάτι τραχὺ καὶ πρόστυχο. Ἔτσι σκυμμένος ὅπως εἶναι πάνω στὸ χάρτη, μοῦ φαίνεται σὰν ὄρσιο πού ζητᾷ νᾶβρει καὶ ἄλλα κουφάρια γιὰ νὰ χροιάσει, ρουφώντας τὸ αἷμα του.

Τὰ χέρια του, σκελετωμένα, ἀπλώνονται πάνω στὰ ὀνόματα τῶν τόπων, πούναί χαραγμένα μὲ κόκκινα γράμματα στὸ χάρτη τῆς ἐκστρατείας, σάμπως θέλει νὰ τὰ ξεσκίσει καὶ νὰ τὰρπάξει. Τὸ βαδουλωμένο του πρόσωπο, πού εἶναι καὶ βλογιασμένο, δείχνει μιὰ φρικτὴ σκληρότητα.

Ὅσο μιᾶ, τόσο καὶ τὸ ἐνδιαφέρο τοῦ γαλονᾶ πού στέκεται ἀντίκρου μου μεγαλώνει... Γιὰ μιὰ στιγμή, δὲ βαστάει, καὶ ἀφίνει ἕνα μισάκουστο ξεφωνητό...

Κάνει δυνήματα κ' ἔρχεται κοντὰ μου. Μ' ἀδράχνει ἀπὸ τὸν ὄμο καὶ μὲ κουνάει.

— «Λὲς ἀλήθεια; Πρόσεξε...» μοῦ λέει μὲ βραχνὴ φωνή.

Τὸν βλέπω πελώριο μπροστὰ μου, πωστὸ θηρίο, πού μπορεῖ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή νὰ μὲ σκοτώσει, νὰ διατίξει νὰ μὲ σφάξουν, ἀφοῦ εἶναι αἰχμάλωτος στὰ χέρια του. Οἱ τενεκεδένιοι ἀητοὶ, πού στολισμένοι μὲ κόκκινες κορδέλλες, εἶναι κρεμασμένοι στὸ στήθος του, πού σκάνεται πῶς ἔχουν τὰ ῥάμφη τους ἀνοιχτά, σὰ νὰ ζητᾶνε νὰ μὲ ξεσκίσουν.

Βιάζω ὅση δύναμη ἔχω μέσα μου καὶ τοῦ φωνάζω:

— «Ναί, ἀλήθεια...»

Ὁ στρατηγὸς σάμπως γαληνεύει. Τραβιέται πάλι μπὸς στὸ χάρτη, καὶ μὲ ρωτᾷ ἀκόμα μιὰ ποσὰ γίλια δυνήματα γιὰ τὴ θέση καὶ τὸ ἥθικὸ τοῦ Βουλγαρικῶν στρατοῦ.

Τοῦ δίνω ἀληθινὲς ἀπάντησες νὰ ὄχι...

Νιώθω φοιχτοὺς πόνοους στὰ νῆρια μου, πούναί δεμένα πίσω μὲ σκοινὶ χοντρά. Τὰ πόδια μου τρέμουν.

Στάφτιά μου ἀντηχοῦνε ἀκόμα οἱ κραυγὲς τῶν Γάλλων Ἀλπινιστῶν, πού στὴν κορφὴ τοῦ Καϊμάκ Τσαλάν, ἀνάμεσα σὲ χιλιάδες σκοτωμένους στήσανε τὰ μυδραλλιοβόλα νὰ μὲ σκοτώσουν, ὅταν περνοῦσα ἀπ' ἐμὲ πρὸς τους, ἀνάμεσα σὲ δυὸ Σέρβους στρατιῶτες πού μ' ὀδηγοῦσαν στὸ στρατηγὸ, καὶ πού τῶρα βρίσκουμαι μπροστὰ του λιποτάκτης καὶ αἰχμάλωτος...

Μπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου περνᾷ ὅλη ἡ ἄγρια ζωὴ τῶν χαρκαμάτων, μὲ τοὺς στρατιῶτες πού ζητοῦσαν νὰ λαβωθοῦν, νὰ σπᾶσουν τὸ πόδι ἢ νὰ κόψουν τὸ χέρι τους, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ σταλοῦν πίσω, σὲ κανένα νοσοκομεῖο. Ἡ πείνα, ἡ δυστυχία, τὰ βάσανα ὄλων τῶν ἀνθρώπων πού σύρθηκαν στὸ ἀπᾶισιο μακελειό, χωρὶς νὰ θέλουν, γιὰ νὰ πεθάνουν (ὡπὲρ πίστεως καὶ πατριδός), μαζί μὲ τὸ μῖσος πού ἐνωσαν οἱ ἀγαθοὶ ἐκείνοι χωρικοὶ καὶ ἐργάτες γιὰ τὸν πόλεμο, γυροῦνε στὴ σκέψη μου. Βλέπω τοὺς δύστιχους αὐτοὺς ἀνθρώπους νὰ κυλοῦνται μέσα στὴ λάσπη καὶ στὰ χιόνια, νὰ μαρτυροῦνε καὶ νὰ πεθαίνουν, γιὰτὶ δὲν ἔχουν τὸ θάρρος νάντιταχτοῦνε στὸ «Νόμο», πού τοὺς ἀρπάξε ἀπὸ τὸ τρισευτυχισμένο χωριὸ τους, τοὺς ἔντυσε στὸ χακὶ καὶ τοὺς ἔστειλε, μ' ἕνα φοινικὸ ὄπλο στὰ χέρια,

— σὰ δολοφόνους, — γιὰ νὰ σφάξουν καὶ νὰ σφαχτοῦν. Ὅλη ἡ τρισάθλια ζωὴ τῆς γιορτισμένης πατρῆς νύχτας, πού τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια μας ξεπαγιάζανε, καὶ πού εἶταν ἀδύνατο νὰ νάψουμε φωτιά, γιὰτὶ θὰ μᾶς βοίσκανε ἀμέσως οἱ ἔχθρικοὶ γροναδες, ὅλες οἱ μέρες, πού κάτω ἀπὸ τὸ φλογισμένο ἥλιο λυώνγαμε ἀπὸ τὴν κἀμα, μὴν ἔχοντας πού νὰ κρυφτοῦμε, μὴν ἔχοντας πού νὰ σταθοῦμε, ὅλες οἱ ἀγωνίες τῶν ἀγνῶν δμοιῶν μου, σχηματίζουν μιὰ γιγάντια εἰκόνα μπρὸς στὰ μάτια μου, μὲ χτυπητὰ χροῖματα, πού σκεπάζει τὸ στρατηγό...

... Πρέπει, ὅλους αὐτοὺς τοὺς δυστυχισμένους ἀνθρώπους, νὰ τοὺς σώσω ἐγώ... Νιώθω πῶς εἶναι χρέος μου νὰν τοὺς παραδώσω στοὺς Σέρβους...

... Σταματῶ λίγο μπρὸς στὴν ἰδέα αὐτή... Ἔχω τὸ δικαίωμα νὰν τοὺς παραδώσω στοὺς Σέρβους;...

Σάφου ὁ στρατηγὸς τελειώνει τίς ἐρωτήσεις του:

— «Βγάλτε τον ἔξω. Νὰ σταλεῖ στὸ Ὀστροβο, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους», λέει.

Ἔνας στρατιῶτης πού ἔχει τρία ἄσπρα στοὺς ὄμους του, χωρὶς χρυσὲς γραμμὲς, μὲ σπρώχνει ἔξω. Τὴ στιγμή πού φτάνω στὸ μπάσιμο τῆς σκητῆς, στέκουμαι.

— «Θέλω νὰ μιλήσω μονάχος τὸ στρατηγό», λέω ἀσυναίσθητα.

Μ' ἀφίνουν μονάχο μὲ τὸ χρυσοστολισμένο ἀγριάνθρωπο ἀντίκρου μου.

Πλησιάζω στὸ τραπέζι, καὶ μὲ μιὰ φωνὴ βαρειά, ὄχι ἀνθρώπινη, ἀλλὰ σὰν ὑπνοβάτης, τοῦ λέω τὸ μέρος ἀπ' ὅπου μποροῦν οἱ Σέρβοι νὰ κυκλώσουν ὀλάκερη τὴ μεραρχία τοῦ... καὶ νὰ πιάσουν αἰχμάλωτους ὅλους τοὺς συντρόφους μου...

Ὁ στρατηγὸς μὲ κοιτάζει ξαφνιασμένος καὶ μὲ ὑποψία, καὶ μοῦ λέει:

— «Δὲν εἶναι δυνατό γὰ λές ἀλήθεια. Θὰ εἶσαι κατὰσκοπος. Δὲν μπορεῖς νὰ θέλεις τὴν καταστροφὴ τῆς πατρίδας σου!...»

Ξαναλέω ὅ,τι εἶχα πεῖ, πὸ καθαρά τῶρα. Ὁ στρατηγὸς μὲ κοιτάζει στὰ μάτια, κόκκινος πότερο, καὶ φωνάζει:

— «Ξαίρεις τί κάνεις; Στρατιώτη, προδίνεις τήν πατρίδα σου; Δέν ἔχεις πατρίδα;...»

Ὁ στρατηγός πιστεύει στά λόγια μου κι ἀρπάζει τὸ τηλέφωνο γιά νά δώσει διαταγή γιά τήν κύλιωση τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ, διὼς τοῦ εἶπα.

Σέ λίγο, ἐνῶ θγαίνω ἀπό τή σκιή κι ἀντηχοῦνε ἀκόμα στάφτιά μου τὰ λόγια τοῦ στρατηγοῦ: «Στρατιώτη, δέν ἔχεις πατρίδα», τὰ χεῖλια μου ἀσυναίσθητα ψιθυρίζουν: «Ὁχι, ἐνῶ στά μάτια μου μπρός, πού τὰ νιώθω ὑγρά, ξετυλίγεται, ἀκόμα μιὰ φορά, ὀλη ἡ ζωὴ πού πέρασα μέσα στά χαρακώματα, πλάι στοὺς σκοτειμένους, πού θρωμοῦσανε κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, καί στοὺς ζωντανούς πού καρτερούσανε τὸ φωνικό μοιραῖο βόλι.

Θ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΗΣ

ΑΔΕΡΦΟΣΥΝΗ

Ἀδέρφια μου, ἡ ζωὴ βαρύτερη πού ζοῦμε.
Μόνη παρηγοριά, τὸ θάνατο νά καρτεροῦμε.

Κι ὁ θάνατος νά εἶναι τάχατες ἀραξοβόλι,
καί τέτοιο πού τὸ φανταζόμαστε περβόλι;

Γιά φυλακή πού ὄλους μας καρτερεῖ νά ζῶσει,
καί μ' ἀλυσίδες πὸ παντοτεινές νά μᾶς σκλαβώσει;

Ἐλάτε ἀδέρφια μου ὄλοι μαζί νά δοῦμε,
σάν τί μπορεῖ νά κάνει πὸ λαφριά τῆ ζωὴ πού ζοῦμε.

Ἐλάτε νά γενοῦμε μιὰ ψυχὴ, ὄλοι σάν ἓνας,
κι ὅ,τι ἐντός του κλαίει, νάν τὸ πεῖ καθέννας.

Νά διώξουμε τὸ μῖσος τὸ φριχτό μέσ' ἀπ' τὸ στήθος,
καί τῆς καρδιάς νάποτινάξουμε τὸ βῦθος.

Λόγια πού σταῖζουν καλωσύνη, ἀπλά νά ποῦμε,
κι ἀδερφικά τῆς πίκρας τὸ ψομί νά μοιραστοῦμε.

Νά μὴ ζητᾶμε ποῦθ' ἐρχόμαστε, πού πάμε
νά μάθουμε, ἡ Ἀγάπη ἐμπρός κι ἀκολουθᾶμε....

Ἡ δυστυχία στέκει ἀγνάντια μας, κολώνια.
Ἀδέρφια, ἄς δώσουμε τὰ χέρια μας γιά τὸν ἀγῶνά.

Κ' ἔτσι, ἐνωμένη μας ἡ δύναμη, μπορεῖ, πὼς ξαίρει!
κάποι' ἀλλαγὴ στη μαύρη Μοῖρα μας νά φέρει....

ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

Κάτω ἀπὸ τὶς λεῖνες, μέσ στα κρύα νερά,
Στ' ἄσπρα σου καλύβια φώλιαζε ἡ χαρὰ.
Νά σέ παρατήσω δέν τὸ τριαντοῦσα.
Ὅσο νά μποροῦσε νά σέ ἰδεῖ τὸ μάτι
Μάκραινα μονάχα τόσο δά μποροῦσα.
Ὡ χωριό, ὦ φτωχό μου! τόσο σ' ἀγαποῦσα,
Πάνω ἀπὸ στρατοὺς καί κράτη.

Ποῦ εἶμαι, πού εἶσαι τώρα, γελιστὴ φαλιά!
Μακρινά σου στέλνω μὲ τὸ νοῦ φιλιὰ,
Τὸ ντουφέκι — νά με! — βάρδια σου κρατικό,
Στὶς βροχές, στά χιόνια, κ' εἶναι ἡ γῆς κρεβάτι.
Πρόσταξε ἡ πατρίδα; σ' ἀποχαιρετάω
Μὰ μέσ στην καρδιά μου σ' ἔχω ὄπου κι ἂν πάω,
Πάνω ἀπὸ στρατοὺς καί κράτη!

Τώρα τὶς γιορτάδες, μάννα καί παιδιὰ,
Μοναχοὶ θὰ κάτσουν μὲ βαρεῖα καρδιά,
Στ' ἄσπρο τὸ τραπέζι. Κάτι τριγυρίζει...
Τάχατε ὁ πατέρας;... Στῶν παιδιῶν τὸ μάτι.
Στῆς μαμᾶς τὸ μάτι κάτι λαμπυρίζει.
Τι μακριὰ πού ὁ νοῦς τους γοργοφτερουγίζει.
Πάνω ἀπὸ στρατοὺς καί κράτη!

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΜΕΣ ΣΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ

Μέσ στο χεῖμωνα τὸ βαρὺ, πῶς ξημερώνει ξαφνικά
Μιὰ λιόλουστη, γλυκύτερη, χαριτωμένη μέρα!
Κρύο καί σκοτιάδι καί βροχὴ πῶς φεύγουν τότε μαγικά
Κ' ἡ πλάση ὄλη χαρούμενη ξεχνᾶ κάθε φοβέρα...

Μέσ στο χεῖμωνα τῆς ζωῆς πῶς μ' ἀντιρρῖζει ξαφνικά
Τὸ φῶς ματιᾶς χαρούμενης, νιότη γλυκεῖα γεμάτης!
Βάσανα, πόνοι καί καημοὶ πῶς σβήνουν τότε μαγικά,
Καί πόθοι ξανανθίζουνε παλιοὶ στῆ ζεστασιά της...

Δεκέμβρ. 1920.

ΖΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΗ

Ἐἴσουν σκιὰ παρήγορη
Στῆ μαύρη σκοτεινιά μου,
Κάθε στιγμή σὲ ζήτηγε
Κοντὰ της ἡ καρδιά μου.

Θυμήσου πῶς γιά σέ νᾶνε
Στὸν κόσμο μόνο ζοῦσα!
Κάθε στιγμή, σάν ἔλειπες,
Μπροστά μου σὲ θεωροῦσα....

Καί τώρα πού μοῦ πέταξες
Μακριὰ μου — Ποῦ; Ποῦς ξαίρει!
Θαρρῶ πῶς σ' ἔχω πλάι μου
Καί σφιγγεις μου τὸ χέρι....

Χίος

ΦΟΥΛΜΕΝ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

Ίδρυτής και Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εκδότης και Διαχειριστής: ΧΡ. ΓΑΝΙΑΡΗΣ & ΣΙΑ

Ταχυϊκοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, Γ. ΦΥΤΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Όσα γράμματα ενδιαφέροντων τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

Χ. ΓΑΝΙΑΡΗΝ & ΣΙΑν Σοφοκλέους 3, ΠΟΡΕΙΑΣ

ΕΥΝΑΡΟΜΕΣ: Γιά την Ελλάδα	δρ. 25	τό χρόνο.
	> 13	τό εξάμηνο.
	> 7	τό τρίμηνο.
Γιά την Άγγλία και Αίγυπτο	£ 1	τό χρόνο
	£ 0,10	τό εξάμηνο
Γιά την Αμερική	\$ 5	τό χρόνο
	\$ 3	τό εξάμηνο

Και γιά τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΠΟ τούτο τὸ φύλλο ἢ συντρομὴ τοῦ «Νουμά», ἢ χρονιάτικη, ἀνεβαίνει πέντε δραχμές, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ φύλλου ἀνεβαίνει μιὰ δεκάρα. Ἀκριβῆνε τόσο τὸ χαρτί καὶ ἀνεβήκαμε τόσο τὰ τυπωτικά, πὸν πρέπει νὰ μᾶς πιστέψετε πὸς καὶ μετὰ τὴν αὔξησιν αὐτῆ, τῆ σημερινῆ, τίποτα δὲν κάνομε, καὶ τὰ ἔξοδά μας με κόπο σκεπάζονται. Γιά νὰ σκεπαστοῦνε τὰ ἔξοδά μας καὶ γιά νὰ μείνει καὶ κάμπο κέρδος, ὥστε νὰ μπορούμε νὰ καλυτερεύουμε τὸ φύλλο σιγὰ σιγὰ, σὲ ὕλη καὶ σὲ τύπωνμα, πρέπει οἱ ἀναγνώστες μας νὰ αποφασίσουνε νὰ γίνουνε συντρομητές, καὶ οἱ συντρομητές μας πάλι νὰ μὴν κουράζονται νὰ λένε στοὺς φίλους τους ποῖος εἶναι ὁ «Νουμάς» καὶ ποιά σημασία ἔχει ὁ ἀγώνας του, κ' ἔτσι νὰν τοὺς φανατίζουσι καὶ αὐτοὺς καὶ νὰν τοὺς κάνομεν ὄπαδους καὶ φίλους του. Μιά μέτριά ἐργασία χρειάζεται γιά νὰ πάει μπροστὰ ὁ «Νουμάς» καὶ μαζί του νὰ προκόψει καὶ ὁ ἀγώνας του. Καὶ τὴν τέττα ἐργασία τὴν περιμένουμε ἀπὸ τοὺς φίλους μας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΥΜΕ σ' ἄλλη στήλη τὴν πρόσκλησιν, πούνα καὶ κήρυγμα φωτεινὸ μαζί, πὸν κίνει μερικοὶ ἰδεολόγοι πῶς στοὺς συντρόφους τους, φοιτητές καὶ φαιήτορες. Ζητώντας τὴ συνεργασία τους γιά τὸ ξαναζωντανεῖμα, μετὰ πλατύτερο καὶ γενικώτερο τούτῃ τῆ φωνῆ πρόγραμμα, τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιάς». Ὁ «Νουμάς» χειροκοπεῖ μετὰ τὴν καρδιά τὴν ἀπάρασὴν τους αὐτῆ, κ' ἔχει πεποιθήσιν πὸς θὰ πετύχει πῶς πῶς, γιάτι οἱ σημεῖνοι φοιτητές δὲ μοιάζουνε μετὰ τοὺς χτεςινούς. Ἄνοιξαν τὰ μάτια τους πὸς τις νέες ἰδέες, καὶ τὸ σημερινὸ Πανεπιστήμιον δὲν τὸ σκεπάζει πιά τὸ πηχτὸ σκοτάδι καὶ ἡ νοῖνλα πὸν τὸ σκεπάζε στα «Ἐσθγνη» καὶ «Ὀσεστιακῆ», οὔτε τῆ ξαναζωντανεῖσιν πιά οἱ ἄλλοτε πανεπιστημιακῶν ντροπές. Ἄν σήμερον ἀπὸ τοὺς φητητές οἱ περισσότεροὶ εἶναι δημοκρατικοὶ καὶ νουθε-

τες, αὔριο, σὰν πετύχει ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφιά», δὲ θὰ ὑπάρχει πιά μέσα στοῦ Πανεπιστήμιου φοιτητῆς καθαρευουσιάνος, ἢ ἂν ὑπάρχει, θὰ τὸν φεύγουνε οἱ ἄλλοι σὰ λεπρισμένο. Ἀπ' ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου, μοναχὰ τὸ δικό μας Πανεπιστήμιον ἔμενε ἴσαμε τὰ χτές, «καθυστερημένο», καὶ τώρα, σὰ νὰν τῶνοισε, σὰ νὰνοιξε καὶ αὐτὸ τὰ μάτια του καὶ σὰ νὰ δίνει σημάδια ζωῆς, Ἐμεῖς θέλομε κ' εὐχόμεσθε νὰν τὸ δοῦμε σιγὰ σιγὰ Ρωσσικὸ Πανεπιστήμιον.

ΤΟ ρομάντισον τοῦ Ψυχάρη, πὸν με τόση λαχτάρα τὸ κατεροῦν οἱ ἀναγνώστες μας, θάρχησει ὑστερ' ἀπὸ τρία τέσσερα φύλλα, τὸ πολὺ πολὺ, γιάτι ὁ «Δὸν Κιχώτης», βλέπετε, καλοκάθισε στοῦ «Νουμά» καὶ δὲν τὸ ἐννοεῖ νὰν τὸ κουνήσει γιά τὴν ὄρα. Μπαίνοντας ὁ Φλεβάρης θὰ μᾶς ἀδειάσει τὴν ἡμερὰ καὶ θὰ μᾶς ἀφίσει τὸ φύλλο λεύτερο γιά τὰ «ΛΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ ΤΟΥ ΧΑΡΟΥ» τοῦ Ψυχάρη.

«ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

Πολλὲς φορὲς ὡς τώρα βοήκαμε τὴν εὐκαιρία νὰ μιλήσεις γιά τὸ Πανεπιστήμιον, καὶ πάντα μετὰ λύπη καὶ παραστήσεις τὴν κατάντια τους. Νά, ὅμως, πὸν θὰ μπορούσε καὶ μιὰ φορὰ νὰ πῆς κ' ἕναν καλὸ λόγον.

Τὰ πράματα πρέπει νὰ ξαίρεις πὸς ἄλλαξαν. Ἡ φοιτηταρῖα ἄρχισε νὰ λευτερώνεται ἀπὸ τὴ μούχλα, οἱ στενοκέφαλοι ἄρχισαν νὰ λιγοστεύουν, κοντολογίης εἶδαμε πὸς βρίσκονται τώρα μέσα στοῦ Πανεπιστήμιου πολλοὶ πὸν θέλουνε νὰ πολεμήσουν τὴν πρόδημη καὶ τὸ σχολαστικισμό.

Ἔτσι λοιπόν, σὰν ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, σὰν ἀπὸ κάτι πὸν εἶταν ἀπαραίτητον, τὸ περασμένο Σάββατον, 26 τοῦ Δεκέμβριου, μαζευθήκαμε καὶ ὅλαμε τὰ θεμέλια μιᾶς καινούριας «Φοιτητικῆς Συντροφιάς», μετὰ πλατύτερο δίωκον πρόγραμμα. Σκοπὸς μας δὲ θάπαι τώρα μοναχὰ ἡ Γλώσσα, καὶ καὶ κάτι ἄλλο σπουδαῖον ὡς ἡ Γλώσσα: ἡ ἀνώτερη πνευματικὴ καὶ ἡθικὴ ἀνάπτυξη κάθε σπουδαστῆ (ἄντρα ἢ γυναίκα), πὸν τέλειωσε τὸ γυμνάσιον.

Ἐμεῖς ὅλαμε τὰ θεμέλια. Καὶ προσκαλοῦμε σήμερον τὸν καθένα νὰ μᾶς βοηθήσει νὰ χτίσουμε τὸ μεγάλο, τὸ πανώριον, τὸ ὀνειρευτὸν παλάτι μιᾶς πνευματικῆς Ἀναγέννησης.

Οἱ ἰδρυτές

Γ. Σακελατῆς, Ν. Βουτῆρης, Πέτρος Χάρος, Β. Βλαβιανός, Τέλλης Ἄγγελος, Π. Γλέζος, Ἀ. Δεληγιάννης, Ν. Καρῆς, Σ. Παμπούνης, Χρ. Σωτηρόπουλος, Β. Ουτόπουλος, Γ. Περδικάρης, Β. Μόσχος, Θ. Θεοδωρίδης, Κ. Παλαμῆδης, Ἐ. Κοθρῆς, Κ. Λαγάνος, Ἰ. Σωτηρόπουλος, Π. Καλλιγᾶς, Σπύρος Πάλλης κτλ.

ΣΗΜ.—Προσωρινὴ διεύθυνση τῆς «Φ. Σ.» ὁδὸς Ἀγησίου 9, Ἀθήνα.

Ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ, δὲν εἶναι πάντα φωνὴ Κυρίου. Καὶ πολὺ συχνὰ, ἡ Δημόσια Γνώμη, δὲν διαφέρει ἀπὸ τῆς ἄλλης Δημόσιας.

Α. ΛΑΣΚΑΡΑΤΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

"Ο ΓΗΤΑΥΡΟΣ,, ΤΟΥ ΓΚΟΛΦΗ

"Οποιος θα είχε την περιέργεια να γνωρίσει πώς άρχισε ή θεωρητική συζήτηση πάνω στο κοινωνικό ζήτημα της Ελλάδας, πρέπει να ανατρέξει και γι' αυτό το ζήτημα στις σελίδες του «Νουμά» της χρονιάς του 1907. Νατσιοναλιστές και σοσιαλιστές τότε δώσανε την πρώτη μάχη αναμεταξύ τους σε καθαρά επιστημονικό επίπεδο. Ήτανε ή πρώτη φορά που άρχισε να συζητιέται και στον τόπο μας το παγκόσμιο κοινωνικό ζήτημα με τρόπο επιστημονικό, με επιχειρήματα παρμένα από ειδικά συγράμματα, μακριά από κάθε πατριωτική, φορμαρισμένη φροναυλαρία, κι από κάθε ούκοπιστική, χριστιανική, ή φιλανθρωπική, παραδομένη αντίληψη. Η συζήτηση στάθηκε φωτεινή, κι ο απόρος των νέων ιδεών, που για πρώτη φορά ρηγότανε στη διψασμένη γής, αποδείχτηκε γόνιμος. Αδιάφορο αν το νέο κήρυγμα, που ένδιάρφερε από πάντων τις μάξες, δοήκε χρούα την ψυχή τους. Για να βλαστήσει τέτοιος σπόρος χρειάζονται κ' οι αναγκαίοι ήλιοι όροι, που τους δημιουργεί ή οικονομική εξέλιξη, κι αυτοί, μέσα στη στενή, πατριαρχική, γεωργική πολιτεία μας τότε μόλις είχανε άρχισει να δημιουργούνται. Χρειάζότανε να στικτοποιηθεί ή κοινωνία μας για να μπει στο βαθύτερο νόημα των νέων κηρυγμάτων που μας στέλνανε από τη Γερμανία ή Κ. Χατζόπουλος κ' οι άλλοι συναγωνιστές του. Μία αν οι μάξες μείνανε άσυγκίνητες, δε λείψανε και κάμποσα πνεύματα που ανήδινε, έρευνητικά, στοραφήκανε ποδός το καινούριο φώς και δεχτήκανε τη φρεγγυβολιά του. Ο Γκόλφης, ή Ταγκόπουλος, άιέσως μπηγανε στο ρήμα, ποιός περισσότερο, ποιός λιγώτερο. Έγώ από τη συζήτηση αυτή πήρα την άφορηή να χαράξω τις γραμμές που ακολουθώ σταθερά ως σήμερα. Βέβαια προήτηχε ή προδιάθεση, ή απαραίτητη ψυχική κλίση προς το καινούριο ιδανικό που άνοιγότανε πλατύ, φωτεινό, μπροστά στα έκπληγτα μάτια μας. Η συζήτηση εκείνη υπόρσε να μεταβάλλει το άσυνείδητο που κοιμότανε μέσα μας σε συνειδητό. Έβλεπετε βέβαια κι από πρώτα σοσιαλιστές από υηνική κλίση, από ένα ξεχειλίσια ανθρωπισμού. Μα γοριαζότανε και το επιστημονικό σώς για να μάς ύψώσει το ουσιώδες τυφλό άίστημα της κοινωνικής συμπάθειας και άλληλεγγύης στην προσιωπή μάς κρούας θετικής αλήθειας, που βάση της έχει τη λογική και την έπιστήμη. Ακολουθήσανε φυσικά λογικά λογών αναξίσημα και διαβάσματα άνάλογα με την ξεχωριστή ιδιοσυγκρασία του καθενός μας για το άπαραίτητο ξεδιάνωμα και αώπεια σε ποάματα που ή προσωρισμένη εκείνη σικήτηση ουσιώδη τήγγιζε μάς να στήν έπιφάνειά τους.

Από την άτμοσφαιρα αυτή, έξόν από τα δικά μου έργα, γεννήθηκε κι ή «Γήταυρος» του Ρήγα Γκόλφη. Το δράμα αυτό είναι ή πρώτη Ρωμαίικη δραματική άπόπειρα για μία επιστημονική εξέγηση όχι μόνο στο παγκόσμιο κοινωνικό πρόβλημα μα και στην ξεχωριστή κοινωνική κατάσταση που βρισκότανε τότε ή τόπος μας. Βέβαια δεν ήτανε τίποτες άπόλυτα καινούρια, μα για τον τόπο μας στάθηκε σε μία άποκάλυψη. Ζούσαμε τότε σε έποχή κοινωνικού μαρα-

σμού και μικροπολιτικής, δίχως έμπορική σημαντική δράση, δίχως καθαυτό άληθινή πολιτική ζωή. Το Πανεπιστημιακό δίπλωμα ήτανε το άψηλότερο κοινωνικό ιδανικό για τα παιδιά της πλουτοκρατίας, που λαχταρούσανε για ένα κοινωνικό άνέβασμα. Με τη σκέψη αυτή κι ή Φιντής, ή πλούσιος εργοστασιάρχης, που διευτύνει ένα μεγάλο σιδηροβιομηχανικό εργοστάσιο, ζητάει να κάνει το γιό του το Σταύρο έπιστημονα, ενώ κείνος, αναγνωρίζοντας τη σημασία της δουλειάς, επιμένει να γίνει σιδεράς, σαν τον πατέρα του. Αυτό γεννάει τη ρήξη ανάμεσα πατέρα και γιού, κι ή Σταύρος, ευαίσθητος νέος, ανθρωπιστής, άποφασίζει να αφήσει το σπίτι του πατέρα του του σκληρού και αυταρχικού, που δεν επιτρέπει σε κανένα άντιλογίες, και να φύγει στο έξωτερικό. Ταξιδεύει στην Εύρώπη, γίνεται εργάτης μέσα σε φάμπρικες για να κερδίσει το ψωμί του, κυλιέται στη δυστυχία, βσποιν μία μέρα λαβαίνει ένα γραμμα από το σκληρό πατέρα του, που τον προσκαλούσε να ξεαναγορίσει στο πατρικό σπίτι. Ο γιός του πλούσιου εργοστασιάρχη, ποτισμένος με τα καινούρια ιδανικά, δυναμωμένος από τη δυστυχία που την έ γνώρισε πάνω του σκληρή, δέχεται την πρόσκληση του πατέρα του. Ξαναγορίζει στο πατρικό σπίτι. Ο πατέρας τώρα, μετανοημένος, άποφασίζει να υποταχτεί στη θέληση του παιδιού του. Του προτείνει να πάρει αυτός τη διεύθυνση του εργοστασίου, κείνος δέχεται, μα με τη συμφωνία να λιγοστέψει τις ώρες της δουλειάς των εργατών κάνοντας με κάθε τρόπο τη ζωή τους ανθρωπινή. Στο άκουσμα των καινούριων αυτών σχεδίων ή γέρο Φιντής γίνεται έξω φρενών. Τι; Να τους έλαττώσει τις ώρες της δουλειάς; Να λιγοστέψουνε τα κέρδη του; Αδύνατο να δεχτεί τέτοιες μεταβολές στις κωνομισιένες συνθήκες της δουλειάς της φάμπρικας. Η σήξη τη φορά αυτή σημαίνωεται άοιστική. Ο Σταύρος βλέπει πως δεν ύπάσχει πια θέση κι' αυτόνε στο σπίτι. Η σκηνή αυτή είναι από τις πιο δυνατές του έθνους. Σαρασεύει. Σε έλνει εργοται ή έδραση πως το έργοστάσιο άνατινάγτηκε στον άέρα ύστερα από μια τουουρηή έκρηξη των σάπιων καζανιών, που γι' αυτήν είχε προειδοποιηθεί ή γέρο Φιντής από το ινιανικό του κ' έπροσε να την περιμένει. Συνατόμια ή άμαστολή φάμπρικα που από κάτω βοήκανε άνοιτο θάνατο κι όχι λίγοι εργάτες. Η καταστροφή αυτή, άποτέλεσμα των σάπιων καζανιών που ή άπληστία κι άσπλαχνία του Φιντή δεν τον άσπινε να τα ξενακαινοποιήσει, στέκεται ένα άληθινό κοινωνικό έρωλημα το άδικονημένο αίμα των εργατών εντάς εξέλιξη. οι εργάτες νόθοννε ποιός είναι ή αίστη της συμφοράς, κι όλοι μαζί κινούνε κατά τη στήν του Φιντή, άλλόλόντας. Ο γός αυτός, που πηγαίνει να βοή την ένδίκηση, υποβάλλεται με το ινιανικό θεοιά, το Γήταυρο, που μουγκρίζει γινώσκοντας από γάνα σε γάνα, φέροντας παντού την καταστροφή, μα μαζί και την εύτυχία και τη γαυά σε κείνον που θα το αναπήσανε και θα το καλοπάσσεινε. Τη υαίνωσιας του Γήταυρου είναι το υαίνωσιας του λαού που συναγείει παντού την άποριά. Το μούγκρισμα αυτό άπλώνεται σήμερα παντού, προμήνυμα μάς καταστροφής που θα φέρει την καινούρια ζωή στους άνθρώπους. Ο Φιντής, φοβισμένος, έμμηθενισμένος, τρέμοντας για τη ζωή του και για την περιουσία του, άκοίει το δουτητό του λαού,

πὸ ὄλο καὶ ζυγώνει. Ἡ κόρη του, ἡ Ἄννούλα, ἀπὸ τὸ φόβο τῆς πέφτει νεκρή. Ὁ ἁμαρτωλὸς Φιντῆς, σὲ μιὰ τραγικὴ στιγμή, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν κάθαρση τοῦ ἔργου, πληρώνει τὶς ἁμαρτίες του, τὴ σκληρότατα του πρὸς τοὺς ἐργάτες του, μὲ τὴν καταστροφή σὲ ὅ,τι ἔχει πολυτιμότερο, ὅτ' ἀπὸ ἀγαπημένα του πρόσωπα στὴν περιουσία του.

Ὁ Γήταυρος ποὺ τὸν ἐγράψε ὁ κ. Γκόλφης, ποῦν νέος, εἶναι ἓνα ἀληθινὸ δράμα. Ἔργο μὲ μύθο ἄπλο, μὲ πλοκή, μὲ κάθαρση, βασισμένο πάνω σὲ μιὰ ὀρισιμένη κοσμοθεωρία, εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα ἔργα τῆς σημερινῆς μας, ποὺ τὰ γέννησε μιὰ ἀγνή δραματικὴ οὐδέση. Ὁ κ. Γκόλφης εἶδε τὴ μεγάλη τραγωδίαν τῆς ζωῆς τοῦ ἐργάτη καὶ πόνεσε, καὶ τὸν πόνο του μᾶς ἔδωκε σὲ ζωηρὰς σκηνὰς μὲ μιὰ τραγικὴ λιτότητα, ποὺ θυμίζει τὸ Αἰσχύλειο θέατρο. Ὑπάρχουνε μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἔργο πρόσωπα ζωντανά, χαραχτήρες ἀληθινούς ποὺ ἔρχονται σὲ σύγκρουση καὶ ἀφύρουνε νὰ ξεπεταχθῆναι ἢ δραματικὴ σπῆθα. Ὁ Φιντῆς, ὁ τύπος ὁ παραδομένος τοῦ σκληροῦ πλουτοκράτη, ὁ ἀνθρωπιστῆς γιὸς του, τὸ αἰθέριο πλάσμα, ἡ ἀδερφή του Ἄννούλα, καὶ ἀκόμα ἡ γιαγιά, μιὰ γριά ποὺ συμβολίζει τὸ παλιὸ, τὸ ἀγαθὸ σπῆτι, ποὺ κρυβε μιὰ φορὰ τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία. Ἡ δραματικὴ πράξις, παρμένη ἀπὸ τὴ ζωὴ, σφιχτοδεμένη μὲ τὴν κοινωνικὴν ἰδέαν, μᾶς δίνει τὸ δράμα. Οὐτε μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ ἀλιώτικα. Στὸ ἀληθινὸ ἔργο τῆς τέχνης πράξις καὶ ἰδέαν γεννιούνται μαζί καὶ εἶναι ἀχώριστα. Πλάνη πῶς οἱ μεγάλοι δραματικοὶ κοιτάζανε νὰ ποδώσουνε τὴ ζωὴ μόνον δίχως ν' ἀποβλέψουνε σὲ καμιά ἰδέαν. Ἡ ἰδέαν ὑπάρχει μέσα μας, τὴν ἐζούμε, καὶ αὐτὴ σὲ κάθε καλλιτεχνικὴν μας ἐνέργειαν μᾶς ἐμπνέει καὶ μᾶς ὁδηγεῖ, αὐτὴ μᾶς τοποθετεῖ ἀθελα καὶ ἀσυνείδητα σὲ μιὰ ὀρισμένη θέσιν γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὴ ζωὴν ποὺ παρελαύνει. Δίχως ὀρισμένη ἰδέαν δὲν μπορεῖς νὰ ἰδεῖς τὴ ζωὴν. Γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ κάθε μεγάλο ἔργο τέχνης βγαίνει καὶ ὀρισμένη κοσμοθεωρία.

Μὲ αὐτὰ ὅλα δὲ θὰ ἰσχυριστοῦμε πῶς τὸ ἔργο τοῦ κ. Γκόλφης, ἔργο μάλιστα τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, εἶναι ἀναμάρτητο. Ὁ Φιντῆς παρουσιάζεται ἀλίγιστα σκληρός, ὅχι ὡς ἀνθρώπος παρμένος ἀπὸ τὴ ζωὴν παρὰ ὡς ἓνας τύπος κατὰ παράδοση δημιουργημένος. Δὲ συγκινεῖται οὔτε ὅταν ὁ μηχανικός του τοῦ προσηγγέλλει πῶς τὰ καζάνια εἶναι ἔτοιμα νὰ σπᾶσουνε, δὲ συγκινεῖται οὔτε καὶ ὅταν ἀκούει τὴ φορικτὴν καταστροφήν. Μὰ τὸ τραγικὸν πρόσωπο, γιὰ νὰ μᾶς κινήσῃ τὴ συμπάθειαν ποὺ ἐπιδιώκει ἡ τέχνη, δὲν πρέπει νὰ εἶναι σκληρόν, συνειδητὰ σκληρόν. Πρέπει νὰ εἶναι τὸ θῦμα τῆς ἀνάγκης, τῆς μοίρας, μιᾶς ὀρισμένης πίεσης, ποὺ πάλειψε καὶ δὲν μπόρεσε νὰ τὴν δαμάσει, μιᾶς πάλης εἴτε πρὸς τὸ περιβάλλον, εἴτε καὶ πρὸς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτό του. Τότε καὶ στὴν δυστυχίαν του τὸν συμπονοῦμε, τὴν σκληρότατα τὴν ἐλεεινολογοῦμε. Ὁ κ. Γκόλφης, ἀπὸ ὑπερβολικὸν βέβαιον ζῆλον, ἀντὶ νὰ μᾶς δώσῃ ἓνα πρόσωπον τραγικόν, μᾶς ἔδωσε ἓνα πρόσωπον ὀδελυρόν, ποὺ ἡ συνειδησίς μας τὸ ἀποκροεῖ ἀπόλυτα. Ἀδιάφορον ἂν ἡ ζωὴ μᾶς παρέχει τέτοιους τύπους, καὶ μᾶς παρέχει βέβαιον. Ἐμεῖς δὲ θὰ διαλέξουμε τοὺς ὀδελυρούς, μὰ τοὺς ἀληθινὰ τραγικούς, ποὺ παλεύουνε πρὸς τὸ κακόν, μὰ στέκονται ἀνίκανοι νὰ τὸ νικήσουνε, μπορεῖ καὶ νὰ μὴν ἴ-

ποπτεῦνται τὸ κακόν ποὺ σκορποῦνε, καὶ τότε γίνονται πῶς τραγικοί. Γι' αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Σταύρου τὸ βρισκοῦμε πῶς ἀληθινόν, μὰ λιγάκι ρομαντικόν. Ἴσως νὰ δικαιολογῆται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν. Σήμερον ἓνας ἄλλος στὴ θέσιν του, καὶ μὲ τὶς ἐδέες του, δὲ θάφηνε ἀπὸ τὸν τόπον του. Θὰ ἔμενε, καὶ θὰ προσπαθοῦσε νὰ φωτίσῃ τὸ λαὸν γιὰ τὸ δίκιον του. Ἔτσι καὶ ἡ Ἄννούλα, τὸ αἰθέριον αὐτὸ πλάσμα, ποὺ θέλει νὰ ζεῖ πάνω στα δέντρα μὲ τὰ πουλιὰ καὶ τὰ κουκουδιά, φαίνεται ἓνας τύπος περισσύτερον παθολογικός. Ὑπάρχει καὶ γιὰ τὴ γυναῖκα τὴν ἰσοκράτεια, ἓνα πεδῖον γιὰ νὰ κινήσῃ πῶς ὑπερτικὰ καὶ πῶς ἀφελεία. Νὰ δουλέψῃ γιὰ νὰ κἀνῃ τὴ ζωὴν τῶν ἄλλων καλύτερη, νὰ κινήσῃ κάτῳ στὴ γῆν, ὅχι πάνω στα δέντρα. Ἡ ζωὴ περὶ σπῆτι ἀπὸ τὴ ρομαντικὴν περιόδον καὶ εἶναι ὑπερτικὴ σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς. Ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ εἶναι ὑπερτικός, δίχως αὐτὸ νὰ τὸν ἐμποδίζει νὰ κινήσῃ τὰ πῶς ἀπὸ τὰ ἰδανικά. Ὁ ἀρρωστος αὐτὸς ρομαντισμὸς ποὺ μᾶς ἀνεβάζει στὰ δέντρα, ἀπομακρυνόντας μᾶς ἀπὸ τὴ γῆν, εἶναι ἡ πῶς καλύτερη ὑπηρεσίαν ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ προσφέρουμε στοὺς ἀστούς. Ἡ κάπως ρομαντικὰ αὐτὴ ἀντίληψις, πρέπει νὰ ποδώσῃ στὴν ἐποχὴν ποὺ γράφτηκε τὸ ἔργο. ἔπαινε γιὰ τὸν τόπον μᾶς τότε ἡ ἐποχὴ τοῦ θεωρητικῶν σοσιαλισμοῦ, καὶ χρειάζεταν ὁ ὑπερτικός νοῦς τοῦ συγγραφέα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῶν πραγμάτων, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἐμποδίσῃ σὲ μεγαλύτερον βαθμὸν τὴν ἐπίδρασίν του. Ἀκόμα δὲ φαίνεται, πῶς εἶναι σὲ τέτῳα τυραννικὰ, ἀσφυκτικὰ ἀτμοσφαῖρα, ὅπως εἶναι τὸ σπῆτι τοῦ Φιντῆ, μπόρεσανε νὰ ἀναπνεύσῃ τέτῳα λουλούδια, ὡς πῶς Σταύρον καὶ τὴν Ἄννούλαν. Γιατὶ ἐκεῖ μέσα ὄλοι εἶναι καλοὶ, ἔξω ἀπὸ τὸ Φιντῆ. Ὑπάρχει βέβαιον ἓνα πρόσωπον ποὺ λαγνθάνει. ἔστιν ἡ πεθαμένη μητέρα. Ἴσως αὐτὴ νὰ εἶναι ὁ κηπουρὸς ποὺ φύτεψε αὐτὰ τὰ σπάνια λουλούδια, μὰ ἡ ἐπίδρασίς τῆς δὲ διαγράφεται καθαρά, οὔτε θὰ ἔπαινε αὐτὴ μόνον νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ φαινόμενον τῆς ὥρας αὐτῆς δημιουργίας. Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, ὄλοα τὰ πρόσωπα κινῶνται μέσα σὲ μιὰ ἀληθινὰ δραματικὴν ἀτμοσφαῖραν, ποὺ παίρνει κάποτε ἓνα χροῖμα Ἰψενικό. Μόνον ποὺ ἡ δευτέρη ἀναχώρησις τοῦ Σταύρου δὲ δέεται μὲ τὴν καταστροφήν τῆς φάμπρικας, παρὰ μόνον χρονολογικά. Καὶ τὰ δύο δηλαδὴ γεγονότα γίνονται τὴν ἴδιαν στιγμήν. Ἄν πετύχαινε ὁ συγγραφέας νὰ δημιουργήσῃ ἓναν ἐσωτερικὸν σύνδεσμον ἀνάμεσά τους, ὥστε ἡ καταστροφή νὰ ἐπέλθῃ ὡς κατὰ φυσικόν, ἀφοῦ ὁ Σταύρος τὴν πρόβλεψε, τὴν προσέβλεπε, καὶ πάλαι ποτε τοῦ κακῶν νὰ τὴν προλάβῃ, τότε ἡ σκηνὴ αὐτὴ, ἡ τόσον δραματικὴ, θὰ χάριζε στὸ ἔργο ἓναν τόνον ἀπείρως τραγικότερον. Τώρα, ὅσο γιὰ τὸν διάλογον, θὰ ἔπαινε νὰ παρατηρήσῃμε πῶς ὁ κ. Γκόλφης, ἴσως γιὰ νὰ κἀνῃ τὰ νοήματα πῶς χτυπητὰ, πῶς ἐκτυπα, νὰ ποῦμε, ἔφησε τὰ πρόσωπα του νὰ ρητορεύουνε λιγάκι. Μάταιος κόπος. Ἡ ἰδέαν, ὅταν τὴν ὑποβοηθοῦνε τὰ γεγονότα, μιλάει καθαρά, δίχως τὰ πρόσωπα νὰ βρῶσκονται στὴν ἀνάγκην νὰ ρητορεύουνε γιὰ νὰ τὴν σαφηνίσουνε. Οἱ σύντομες φρασσοῦλες, οἱ ἀπραχτὲς λέξεις, οἱ κομμένες ἐννοιες, τὰ μισοειπωμένα καὶ τὰ ὑπονοούμενα, μιλοῦνε βαρύτερα καὶ σαφέστερα στὴν ψυχὴν, ὅταν ὁ συγγραφέας ἔχει φροντίσει νὰ δημιουργήσῃ τὸν ἀπαιτούμενον φωτισμὸν, τὴν ἀνάλογον ἀτμοσφαῖραν. Στὰ κοινωνικὰ μάλιστα ἔργα ὁ διάλογος

χρειάζεται στο σημείο αυτό μεγάλη προσοχή για να μὴν ξεπέσει σὲ συνηθισμένο προπαγανδιστικό κήρυγμα.

Ὁ «Γήταυρος» εἶναι τὸ πρῶτο δημιούργημα τῆς Ρωμαϊκῆς σοσιαλιστικῆς λογοτεχνίας. Μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ ὁ κ. Γκόλφης δὲ στάθηκε μόνον ὁ πρῶτος κοινωνικὸς ἀπόστολος στὸν τόπο μας, παρὰ μᾶς ἔδωκε κ' ἓνα ἀληθινὸ δράμα, βασισμένο πάνω στους κανόνες τῆς τέχνης, ζωογονημένο ἀπὸ μιὰ βαθειά, δροσάτη, ἀντρίκεια κοινωνικὴ προῆ. Ὁ κ. Γκόλφης, πολὺ νέος ὅταν ἔγραφε τὸ «Γήταυρος», ἔδειξε στους νέους τὸ δρόμο πού εἶχανε νακολουθήσουνε. Ἄν αὐτοὶ δὲ δελεῆσανε ἢ δὲν μπορέσανε νὰ τὸν ἀκολουθήσουνε, κρῖμα στους νέους. Ὅσο γιὰ τοὺς ἐργάτες, πού σήμερα δὲν περιορίζονται, ὅπως ὁ Σταῦρος, νὰ ζητήσουνε ἐλάττωση τῶν ὠρῶν τῆς δουλειᾶς, παρὰ ἐπιδιώκουνε τὴν κατάκτησιν τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας γιὰ νὰ πραγματοποιήσουνε κι αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους τὴν ἱστορικὴ τους ἀποστολή, αὐτοὶ ὡς μὴν ξεχνᾶνε ἐκείνους, πού σὲ ἐποχὴ γενικῆς ἀδιαφορίας κι ἀπονείας, ὑψώσανε πρῶτοι τὴ φωνή, γιὰ νὰ τονίσουνε τὰ δικαιώματα τῆς τάξεως τους.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΟΛΟΙΚΙΣΜΟΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ

Ὅσο κι ἂν εἴμαστε συνηθισμένοι μὲ τὸ τραγελαφικὸ λεχτικὸ τῶν κυβερνητικῶν ἐγγράφων, ὁμολογοῦμε πὼς δὲν περιμέναμε τέτιο σόλοικο καὶ ἀπειρόκαλο κατασκευάσμα, καθὼς τῶν ἐναρχτήριου λόγου τῆς Βουλῆς, πού συναρμολόγησε ἡ ἐνωμένη ἡμιμάθεια τῶν ὑπουργῶν.

Σολοικισμοὶ εἶναι οἱ ἑξῆς :

1. *Τῶν χωρῶν τῶν ἄρτι ἀνακτησασῶν τὴν ἐλευθερίαν του.* Ἐπρεπε *τὴν ἐλευθερίαν των.*
2. *Τὰ ὄρια χαράσσονται ἐκ τῶν γεγονότων.* Ἐπρεπε *ὑπὸ τῶν γεγονότων.*
3. *Ἐισηγηθήσεται.* Βαρβαρότατο. Ἐπρεπε *ἐισηγησεται.*
4. *Ἐισηγηθήσεται τῶν μέτρων.* Πού βρέθηκε ἄφτη ἢ γενική; Εἶναι γνωστὸ πὼς κάθε ἀστοιχείωτος καταφρονεῖ τὴν αἰτιατικὴ ὡς φτωχὴ καὶ καθημαξενωμένη (ἔτσι, νομίζουμε, ἔλεγε τὰ συνηθισμένα ὁ μακαρίτης Κόντος). Μιὰ φορὰ λάβαμε ἓνα γράμμα μὲ, ἀπάνου κάτω, τέτια σύνταξη: Λαμβάνομεν τῆς τιμῆς νὰ πληροφορησώμεν ὑμῶν ὅτι ἀνεγνώσαμεν τῶν διβλίων ὑμῶν σὺν πολλῆς εὐχαριστήσεως κτλ.
5. *Ἀπροσκόπως.* Ἐπρεπε *ἀπροσκόπως.*
6. *Τῶν κοινῶν ἡμῶν καὶ τῶν Συμμάχων συμφερότων.* Ἐπρεπε *ἡμῶν καὶ τοῖς Συμμάχοις.*
7. *Ἐπισπίσει τὴν πεποίθησιν.* Ἐπρεπε *ἐπισπᾶσεται.*
8. *Καθιστῶσιν ἐγκαρδίους σχέσεις.* Ἐπρεπε *ἐγκαρδίους τὰς σχέσεις.*

Ἐνωεῖται πὼς, ὅταν ὁ μισογραμματισμένος καταπιάνεται νὰ ἑλληνίσει τόσο βαθιά, εἶναι ἀναπόφευγο νὰ πέσει καὶ σὲ ἀπειροκαλία, *du sublime au ridicule*. Γιατὸ μᾶς ξεφούρτισαν καὶ τὰ ἀνακτῆσασῶν καὶ συνηχισασῶν (!) καὶ μερικὰ ἄλλα.

Τώρα ὅμως ἔρχεται καὶ ἓνα ἀρκετὰ σοβαρὸ ζήτη-

μα. Ἄρτοι οἱ κύριοι, οἱ συντάχτες τοῦ ἐναρχτήριου λόγου, εἶναι νὰ καταπιαστοῦν τὸ ἐκπαιδευτικὸ ζήτημα. Πὼς θὰν τὸ κατορθώσουν, ἀφοῦ δὲν ἔχουν ἰδέα τῆς ἰδέας ἀπὸ γράμματα; Ἄς ἐλλίσουμε πὼς θὰ βάλλει τὸ χέρι του (ἂν ἔχει) τὸ ἅγιον πνεῦμα.

A. Π.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀκουστικὴ τελευταία στὸ φιλολογικὸ κόσμον, πὼς τὸ Ἄριστεῖο γιὰ τὰ Γράμματα, τούτη τὴ χρονιά, θὰ τὸ πάρει καὶ πάλι ποιητής. Ψιθυρίστηκε μάλιστα, πὼς ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη στὴν Ἀκαδημία ν' ἀντιπροσωπεύεται καὶ ἡ σάτυρα, οἱ γνώμες πέφτουνε στὴν ἐκλογή τοῦ ὑποφαινόμενου. Ἔτσι, γιὰ νὰποφύγουμε τέτοια δυστυχία, προσβολὴ καὶ σφοδρά, ἐμεῖς, ὁ Πικραγκάθης, ἀναγκασόμεστε γιὰ τὴν ὥρα νὰ πάψουμε νὰ γράφουμε τὰ ἐπιγράμματα μᾶς σὲ στίχους, καὶ περιορίζομαστε στὴν ἀκόλουθη πεζολογία.

Οἱ ἱμπεριαλιστὲς τῆς Εὐρώπης, σὰ χρειαστήκανε τὶς λαϊκὲς μάζες γιὰ τὸ μεγάλο μακελιό, τοὺς εἶπαν πὼς ὁ πόλεμος γίνεται γιὰ «δημοκρατικὰ ἰδεώδη». Ἔτσι καὶ σὲ μᾶς, οἱ ὀπαδοὶ τῆς μιχτῆς γλώσσας, σὰ χρειαστήκανε, μὲ κάθε θυσία, ν' ἀποκτήσουνε κοινὴ γνώμη, πού νὰ τοὺς ἀκολουθεῖ, (ἀδιάφορο ἂ δὲν τὸ καταφέρανε), εἶπαν πὼς ὁ ἀγῶνας τους γίνεται γιὰ «δημοκρατοποίηση τῆς παιδείας».

Τὸ τ'Εθνικὸ Ἄριστεῖο τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Τεχνῶν κατάνησε τὸ χρυσὸ γαλόνι τῆς φιλολογικῆς ἀποστρατείας. Ἀπαρῶλλαχτα ὅταν τὸ γαλόνι τοῦ ὑποστράτηγου στους γεροσυνταγματάρχες, πού φεύγουνε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία γι ἀνικανότητα.

Στὶς παλιὲς θεατρικὲς παραστάσεις, ὕστερ' ἀπὸ ἓνα περιπετειώδικο καὶ λιγωμένο δράμα, βάζανε κατὸ πι, γιὰ στερεὴ ἐντύπωση, καὶ μιὰ ξεκαρδιστικὴ κωμωδία. Ἔτσι κι ὁ γνωστός συγγραφέας κ. Τυμφοστός, στὸ τελευταῖο του ἔρωτικό ρομάντζο: «Ἡ ὠραία τοῦ Πέραν» ἔβαλε στὸ τέλος, ἀντὶς γιὰ κωμωδία, ἓνα γλωσσολογικὸ ἐπίλογο.

Μὲ τὴν τελευταία πολιτικὴ μεταβολή, ἔγινε κ' ἡ ἀκόλουθη ἀλλαγὴ. Ἡ ἐφημερίδα «Πατρίδα» ἐνῶ προτῆρα ἔβρισκε ὅλα τὰ πάντα ὠραία, θυμαστά, ἔξοχα καὶ ὑπέροχα, τώρα τίποτα, συστηματικά, δὲν τῆς ἀρέσει. Κι ἀντίθετα ἡ ἐφημερίδα «Καθημερινή», ἐνῶ προτῆρα εἶρισκε τὸ καθεὶ φοβερό, τρομερό, τυραννικὸ κι ἀπαίσιο, τώρα ὅλα τὰ πάντα, συστηματικά, τῆς ἀρέσουνε... Γιὰ ὅσους δὲν μποροῦνε νὰ ξεδιαλύνουνε τὸ μυστήριον, κάνουμε τὴν ἀκόλουθη ἀποκάλυψη. Ὑστερ' ἀπὸ τὶς ἐκλογές, ὅλοι οἱ συντάχτες τῆς «Πατρίδας», πού εἶτανε συνηθισμένοι νὰ γράφουν ἐνθουσιαστικά θούρια καὶ δοξαστικά τροπάρια, μετατέθηκανε στὴ σύνταξη τῆς «Καθημερινῆς», κ' οἱ συντάχτες τῆς «Καθημερινῆς» συνηθισμένοι νὰ κλαῖνε καὶ νὰ θρηνηλογοῦνε ὀλοένα, πήγανε στὴ σύνταξη τῆς «Πατρίδας». Ἔτσι τἀναγωγιστικὸ κοινὸ πού

θέλει νὰ διαβάσει «Πατρίδα», ἄς ἀγοράζει «Καθημερινή», καὶ κείνοι πὺν θέλουνε νὰ διαβάζουνε σήμερα τὴν παλιὰ «Καθημερινή», ἄς παίρνουνε «Πατρίδα».

Κάποια βραδινὴ ἐφημερίδα ἔγραψε πὺς ἡ Κυβέρνηση ἔπαιψε τὸν κ. Πολέμη ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Γραμματέα τοῦ Πολυτεχνείου, γιατί δὲν εἶναι, λέει, καλὸς ποιητής. Ὅμως, ἂν ἀληθινὰ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀγαποῦσε τὴν τέχνη καὶ τὴν ποίηση, ὄχι μόνο δὲ θὰ ἔπαιψε τὸν κ. Πολέμη, μὰ θὰ τὸν διώριζε τουλάχιστο σὲ δυὸ τρεῖς θέσεις ἀκόμα, γιὰ νὰ μὴν τοῦ μένει μήτε δευτερόλεπτο σ' ἄλλο τὸ μερονύχτι γι ἄλλη δουλειά.

Λίγοι θὰ ξαίρουνε πὺς στὸ Πανεπιστήμιο, ἀνίμεσα σὲ τόσες ἄλλες ἔδρες, ἔχουμε καὶ μιὰ γιὰ τὴ «δικαιωμώδηση τῆς παιδαγωγικῆς».

Ὁ γιατρός καὶ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ζαΐμης ἔπαιψε τοὺς ποιητὲς Γρωπάρη, Δροσίνη καὶ Πολέμη, ἀπὸ συναδερφικὴ ἀντιζηλία. Θέλει μονάχα αὐτὸς, καὶ κανένας ἄλλος, νὰ θεραπεύει... τὶς Μούσες.

Τὰ «Γυμνά»,— συλλογὴ ἀπὸ ποιήματα,— τοῦ ποιητῆ καὶ φίλου μας κ. Ἀγγελου Δόξα, ἐνῶ εἶναι ἀπελπιστικὰ παραντυμένα, εἶναι μαζί καὶ τέλεια γυμνὰ ἀπὸ ποίηση.

Μαζί μὲ τοὺς διάφορους ποιητὲς καὶ λογοτέχνες, πὺν παυτήκανε ἀπὸ διάφορες δημόσιες θέσεις, παυτήκε κ' ἓνας μὴ λόγιος καὶ μὴ ποιητής, πὺν ὠστόσο, καθὸ Κ α ρ χ α ρ ί α ς, ὅπως καὶ λεγότανε, καταβρόχθιζε δυὸ ντουζίνες δημόσιες θέσεις.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Μιὰ καλὴ μετάφραση, λέει ὁ Λασκαράτος στοὺς «Στοχασμούς» του, εἶναι τὸ δυσκολώτερο πρᾶμα. Ἔτσι, μποροῦμε νὰ ποῦμε ἀνεπιφύλαχτα, πὺς ἡ κ. Κλεοπάτρα Ε. Εὐστρατιάδη, μεταφράζοντας τὰ «Ρωσικὰ παραμύθια καὶ ἱστορίες», ἀπὸ τὰ Ρωσικά, βρίσκεται μέσα στὸν ἀφορισμὸ τοῦ Λασκαράτου. Ἡ φράση τῆς εἶναι ζωντανή, δλοῶντανη, ἡ γλῶσσα τῆς σχεδὸν κανονικὴ δημοτικὴ, καὶ μόνο ἡ ὀρθογραφία τῆς λίγο μπαγιάτικη. Σήμερα λ.χ. κανένας δὲ γράφει μὴδ', οὔτε πεῖδ' οὔτε τέτια περιττὰ πρᾶματα.

— Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς ποιητὴς κ. Γ. Δούρας ἔθγαλε σ' ἓνα καλλιτεχνικὸ βιβλιαράκι τὰ «Πίστά» του, μιὰ σειρά ἀπὸ καλοδουλεμένα σονέττα. Κρῖμα μονάχα πὺν τὸ θέμα τοὺς εἶναι ἀπελπιστικὸ — ἀπελπιστικώτατο... ἔως θανάτου. Νέος εἰκοσιπέντε περίπου χρονῶν, πὺν νὰ γράφει ὁμορφους στίχους, πὺν νὰ παίξει κι ὁμορφα βιολί, κι ἀντὶ νὰ ρήγνεται ὀλόφυχα στὴ ζωὴ καὶ νὰ τραγουδάει τὰ καινούρια, τὰ μοντέρνα ἰδανικά,— νὰ ζώνεται τὴ ζῶνῃ, νάναθει τὸ λυχνάρι καὶ νάκαρτερεῖ τὸ θάνατο.

νάνοιξει θύρα γάμου
καὶ νὰ προβάει ὁ ἄφραστος Νυμφίος, καταμπροστά
(του !!)

Τί κρῖμα, Θε μου, τί κρῖμα !

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὰ Ρωσικὰ Γράμματα στὸ Παρίσι — Τὸ καινούριο βιβλίον τοῦ Ζάν Φινό.

— Φεύγοντας οἱ Ρῶσοι ἄστοι τὸν Μπολσεβικικὸ κίντυνο, καταφύγανε πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς στὴ Γαλλία, πὺν ἔτσι εὐτύχησε νὰ φιλοξενήσῃ ἀρκετοὺς Ρῶσους λογοτέχνες καὶ ποιητὲς, καὶ νὰ γνωριστῇ ἀπὸ σιμώτερα μὲ τὰ Ρωσικὰ γράμματα. Τώρα τελευταία λ.χ. ὁ κ. Ντιόνεο, πὺν ὡς τώρα ἔχει δώσει πολλὰ φιλοσο-

φικά καὶ πολιτικὰ βιβλία, τύπως ἓναν τόμο ἀπὸ δέκα διηγήματα καθαρῶς φιλολογικά. Ἄν καὶ τὸ κάθε διηγημα εἶναι ἀνεξάρτητο, σ' ὅλα ὁμως φανερόνεται ὁ ἴδιος ἥρωας, ὁ Μπόσκο, ἀπελπισμένος Ρῶσος, πὺν, πεταγμένος ἀπτόμα ἀπὸ τὰ γεγονότα στὸ κέντρο τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν προσανατολίζεται καὶ ἴσο εὐκόλα μὲ τὴ νέα του ζωὴ. Τὸ καλύτερο ἀπ' αὐτὰ τὰ διηγήματα εἶναι τὸ Arbiter elegantiarum. Ὅλα ὁμως διαβάζονται μὲ ἐνδιαφέρον, μ' ὅλες τὶς λίγο κουραστικὲς μακρότητες καὶ τὶς μικρὲς ἀτέλειές τους.

— Ὁ κ. Ζάν-Φινό, μ' ὅλη τὴν ἀβεβαιότητα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, δὲ χάνει τὴν καλὴν του διάθεση, κι ὄχι μόνο δὲν ἀπελπίζεται, ἀλλὰ εἶναι κ' αἰσιόδοξος. Φανταστεῖτε πὺς μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀνακάτεμα βλέπει πὺς «τὸ καλὸ μεγαλώνει καὶ προοδεύει». Νά, μερικὰ ἀπὸ τὰ λόγια του, πὺν εἶναι καὶ τὸ τέλος τῆς μελέτης του : «Μουτσούνες γιὰ τὶς γυναῖκες καὶ τοὺς ἄλλους δαιμόνους». — «Τὰ δυὸ εἶδη τοῦ δικαίου πὺν θὰ βασιλεύουνε δῶ κι ὀμπρὸς στὸν κόσμον θάναι ἡ ἀνύγκωση τῆς γυναίκας στὸ ἴδιο ἐπίπεδο μὲ τὸν ἄντρα κ' ἡ ἀδελφότη ὄλων τῶν ἀνθρώπων» ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ χροῶμα τους καὶ τὴ θρησκεία. Ἄν ἐλπίσουμε πὺς τὰ δυὸ αὐτὰ δίκαια θὰ θροῦνε τὴ θέση πὺν τοὺς ἀνήκει στὴ γῆ, τότε πρέπει νὰ εἴμαστε βέβαιοι γιὰ τὸ μέλλον τῆς Προόδου». Στὸ βιβλιαράκι του αὐτὸ ὁ κ. Φινό, ψυχολογώντας τὴ γυναῖκα, συμβουλεύει ὅτι δῶ καὶ κάμποσον καιρὸ συμβούλεψε κι ὁ «Νουμάς» στὰ «Φαινόμενα καὶ Πράγματα». Δηλ. πὺς ἀφοῦ ὁ ἄντρας ἀπότυχε στὸ ἔργο του νὰ ἀδελφώσῃ τὸν κόσμον, ἄς δοκιμάσουμε καὶ τὴ διοίκηση τῶν γυναικῶν, μήπως κ' ἔτσι, ἀλλάζοντας τὸ γούρι, καθὼς λένε, κατορθώσῃν ἐκείνες νὰ μᾶς βγάλουν ἀπ' τὸ φοβερὸ ἀδιέξοδο στὸ ὁποῖο μᾶς ἔρρηξε ἡ ἀναξιοτήτα τῶν συντρόφων τους».

GRAZ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ
ΔΡ. 35.000.000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΔΡΑΧΜΑΙ
900.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΙΚΗΤΑΙ: } ΑΛ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
 } Ι. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΙΓΙΟΝ
ΑΓΡΙΝΙΟΝ
ΑΛΜΥΡΟΝ
ΑΜΦΙΣΣΑΝ
ΑΜΑΛΙΑΔΑ
ΑΡΤΑΝ
ΑΤΑΛΑΝΤΗΝ
ΒΟΛΟΝ
ΓΥΘΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ
ΘΗΒΑΣ
ΘΗΡΑΝ
ΙΘΑΚΗΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ
ΚΑΛΑΜΑΣ
ΚΑΡΑΙΤΣΑΝ
ΚΕΡΚΥΡΑΝ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ
ΚΟΡΙΝΘΟΝ
ΚΥΜΗΝ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΝ
ΚΥΘΗΡΑ
ΛΑΜΙΑΝ
ΛΑΡΙΣΣΑΝ
ΛΕΒΑΔΕΙΑΝ

ΛΕΥΚΑΔΑ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΝ
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΝ
ΜΕΣΣΗΝΗΝ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΝ
ΠΑΕΟΥΣ
ΠΑΤΡΑΣ
ΠΕΙΡΑΙΑ
ΠΥΛΟΝ
ΠΥΡΓΟΝ
ΣΠΑΡΤΗΝ
ΣΥΡΟΝ
ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΤΡΙΠΟΛΙΝ
ΧΑΛΚΙΔΑ